

Fra hjemligt og smertefuldt til klinisk og smertefrit Steno museets tandlægeklinik

Af museumsinspektør, mag. art. Hanne Teglhuss

Ganske vist ligner Steno Museets tandlægeklinik en gammeldags hyggelig stue med mørkt stribet tapet, gulvtæppe og mørkebrune lædermøbler, men skinnende bedrager, det er en tandlæges klinik, som den kunne se ud i begyndelsen af 1900-tallet, med trædeboremaskine, spyttekumme uden afløb og røntgenapparat, der ikke alene bestrålede patienten, men også tandlægen.

Man kan se langt efter det hurtige vandkølede bor, den behagelige patientstol og tandlægens ergonomiske arbejdsstilling.

Århus-tandlægens klinik

Klinikken er en rekonstruktion skabt på Steno Museet, men det meste af interiøret og instrumenterne i klinikken stammer fra tandlæge Axel Warrer (1902-1980), som i mange år havde sin klinik på Bane-gårdsplads i Århus. Kort før sin død skænkede han hele sin samling af gamle instrumenter og inventar til Jydsk Medicinhistorisk Museum, som fra 1983 til 1992 havde til huse i Fødselsanstaltens nu fjernede overlægebolig.

En naturlig tandlægeskræk

Tandlægeskræk må være nedarvet gennem generationer, og man kan ikke fortænke patienter i, at de dengang måske foretrak at få trukket en tand ud – eller måske ligefrem munden ”ryddet” - frem for at skulle udsætte sig for den jagende smerte, det må have udløst, når tandlægen, trampende på fodpedalen, fik boret til at arbejde sig ned gennem den hule tand.

Skønt lattergassens bedøvende virkning var opdaget allerede i 1844 af tandlæge Horace Wells i Boston, blev den ikke almindeligt benyttet før næsten hundrede år senere. Æterbedøvelsen, som var blevet opdaget næsten samtidigt, også af en tandlæge, var mere brugt især ved tandudtrækninger, som også foregik hos de praktiserende læger.

Morgenstund har guld i mund

Til museets tandlægeklinik hører også tandlægens arbejdsbord med ovn og redskaber til fremstilling af kunstige tænder. Netop fremstilling af proteser med kunstige tænder blev betydelig moderniseret fra midten af 1800-tallet i forbindelse med nyudviklede materialer som kautsjuk og porcelæn brugt til tænder.

I montren ved siden af tandlægeklinikken er et pragteksemplar af en protese, som er en overmund fremstillet af rent guld med isatte tænder, et ægte ”dollargrin”. Det har været brugt af en dansk fabrikant, som gennem mange år boede i Amerika

Fra: Medicus 3/2004 (Foto: Haagen Adeler)